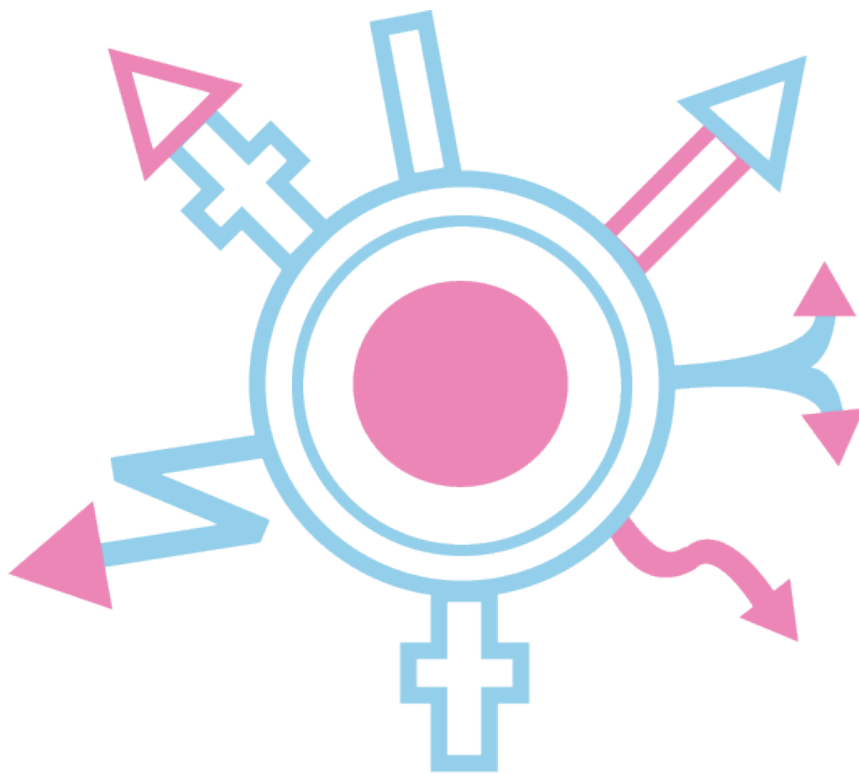
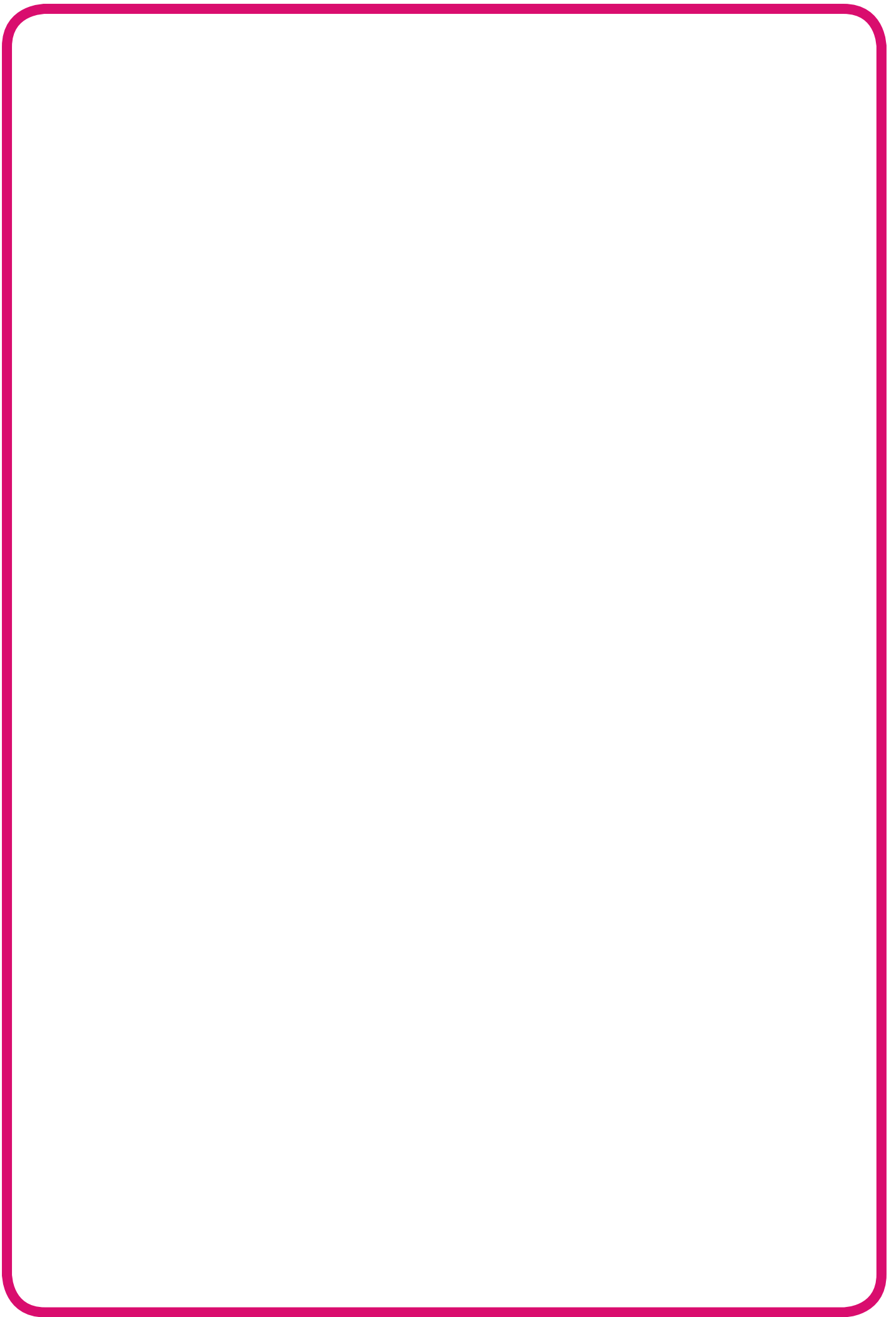

(Trans)genderneutral(friendly) gids voor activiteiten en kampen

Inleiding

Elk jaar organiseren jeugdbewegingen en jongerengroepen honderden activiteiten en kampen voor kinderen en jongeren. Het doel is om nieuwe vrienden te leren kennen, sociale vaardigheden te leren, maar vooral om plezier te maken. Voor sommigen zijn deze dingen echter niet zo vanzelfsprekend. Want wat als je je niet voelt zoals de anderen? Wat als je uiterlijk niet overeenkomt met wat je vanbinnen voelt? Voor transgenders kan dit ervoor zorgen dat ze zich heel onzeker voelen in een groep en misschien zelfs de stap niet durven te zetten om naar een activiteit te gaan. Het is dus belangrijk om als jongerengroep of jeugdbeweging te weten hoe je op bepaalde dingen kan letten om zo de drempel voor transgenders te verlagen om naar je activiteit te komen.

In deze gids staan een heleboel tips die je kan toepassen om je activiteit of kamp (trans)genderneutraal(friendly) te maken.

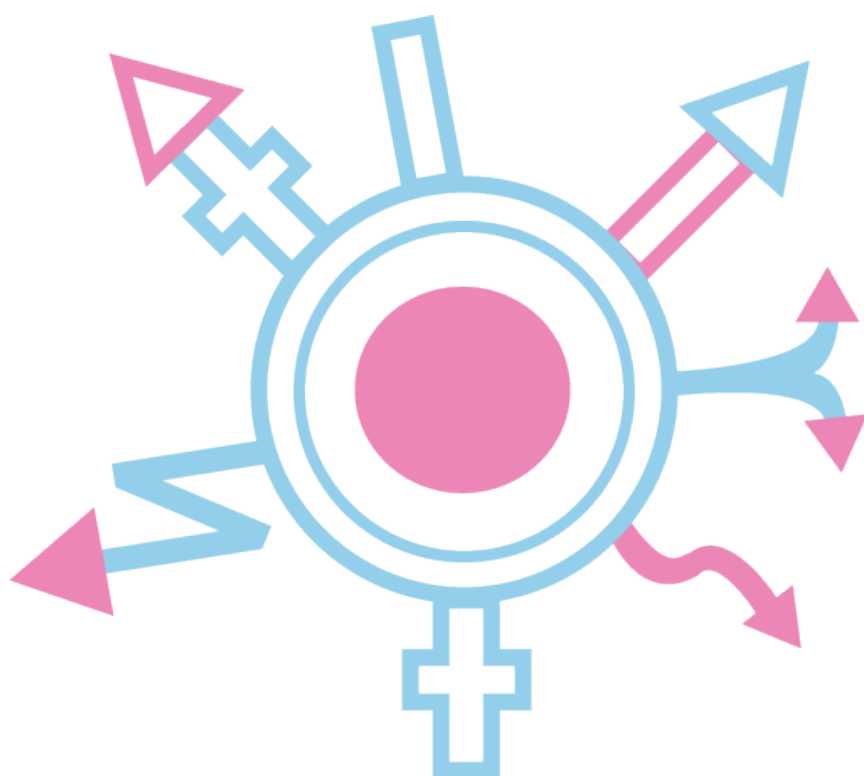
Een heel lang woord dat 2 delen omvat die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

1. Transgender - friendly

Wat kan je allemaal doen om je activiteit of kamp zo laagdrempelig mogelijk te maken en open te stellen voor transgenders en hoe kan je ervoor zorgen dat een transgender zich comfortabel voelt tijdens je activiteit.

2. Genderneutraal

Één van de grootste struikelblokken voor transgenders zijn gendraanduidingen. Als je hiermee rekening houdt en zo genderneutraal mogelijk werkt, is dit al een hele stap vooruit.

Begrippenlijst

Agender	Zonder gender. Gebruikt voor mensen die zich met geen enkel gender identificeren.
Biologische sekse	Dit refereert naar de fysische anatomie die bij de geboorte wordt vastgesteld. De biologische sekse speelt zowel op hormonaal vlak, genetisch vlak(chromosomen) als op het fysieke lichaam met de primaire en secundaire seksekaracteristieken.
Bigender, Two - Spirit, Genderfluid	Iemand die zich zowel (volledig of gedeeltelijk) mannelijk als vrouwelijk voelt. Dit kan constant zijn, maar ook afhangen van dag tot dag of van situatie tot situatie. Er is niet echt een vaste definitie aangezien dit kan variëren van persoon tot persoon. De verschillende termen kunnen door elkaar gebruikt worden, het hangt vooral af van hoe de persoon zichzelf wil identificeren.
Butch/Femme	Butch en femme is een van oorsprong Engelstalig begrippenpaar dat in de lesbische subcultuur wordt gebruikt om lesbiennes met opvallend masculiene en opvallend feminiene eigenschappen van elkaar te onderscheiden. De samenstelling 'butch/femme' wordt ook gebruikt om een type lesbische relatie mee aan te duiden waarin de ene partner een mannelijk rolpatroon en de andere een vrouwelijk rolpatroon aanneemt.
Cisgender	Iemand waarvan de genderidentiteit overeenkomt met de biologische sekse.
Drag king	Een vrouw die mannelijke kleding en make-up draagt voor speciale gelegenheden en voor shows en optredens, meestal overdreven mannelijke stereotypering.
Drag queen	Een man die vrouwelijke kleding aantrekt en extravagante make-up draagt voor speciale gelegenheden en voor shows en optredens. Meestal met veel glitter en glamour.
Genderdiversiteit	Aandacht voor de verschillen en verscheidenheid binnen de aspecten van genderidentiteit, -rol en -expressie. Gaat breder dan enkel de gekende m/v indeling.
Genderexpressie	Het uiten van het innerlijk beleefde gendergevoel via taal, kleding, gedrag, haartooi, ...
Genderidentiteit	Dit is de innerlijk beleefde manier van vrouw en/of man zijn of net geen van beide.
Genderidentiteitsstoornis	Wetenschappelijke term uit de psychiatrische handboeken die gebruikt worden om een diagnose te stellen. De term verwijst naar de toestand wanneer de genderidentiteit van een persoon niet overeenstemt met de biologische sekse.
Genderqueer	Iemand wiens genderidentiteit buiten de hokjes man of vrouw valt.
Genderstereotiep	Wanneer rollen, gedragingen, opvattingen enzovoort in overeenstemming zijn met de 'typische' en klassieke m/v rollen en verwachtingen.
Interseksualiteit	Het bij personen gelijktijdig aanwezig zijn van geslachtskenmerken van beide seksen, intern en/of extern. Deze kinderen worden meestal in één bepaalde genderrol opgevoed, wat als gevolg kan hebben dat zij later een a-typische genderidentiteit kunnen ontwikkelen.

Metroseksueel	Een metroman of metroseksueel is een man die vrouwelijke trekjes vertoont en/of vrouwelijke gevoelens heeft, maar wel een (seksuele) voorkeur heeft voor het vrouwelijk geslacht en daarmee dus heteroseksueel is. De metroseksueel heeft veel aandacht voor zijn kleding, verzorgt zijn haardracht, en gebruikt in een aantal gevallen ook cosmetica.
Panoseksueel	Paneksualiteit of omniseksualiteit is de seksuele, romantische of emotionele aantrekking of het verlangen naar personen van alle genderidentiteiten en biologische geslachten. Voor panoseksuelen bepaalt gender of sekse dus niet of zij zich tot iemand aangetrokken zullen voelen. Het concept paneksualiteit verwerpt bovendien bewust de seksebinariteit. Daarin verschilt paneksualiteit van biseksualiteit: terwijl biseksualiteit de aantrekking is tot zowel mannen als vrouwen, negeren panoseksuelen die tweedeling en voelen zij zich ook aangetrokken tot interoseksuelen en mensen die buiten de binaire opdeling vallen.
Queer	Afgeleid van questioning. Queers willen zich niet in hokjes laten duwen. Hun seksuele geaardheid en/of biologisch geslacht is een vraagteken. Het doet er niet toe. De term is meestal bedoeld om zich af te zetten tegen de standaard heteronorm en trekt tegelijkertijd elk mogelijk hokje in twijfel.
Third gender	Sommige mensen voelen zich noch man noch vrouw. Zij kunnen er voor kiezen om zichzelf te identificeren als third gender. In sommige landen zoals India, Bangladesh, Nepal, Pakistan, Thailand, ... is een third gender erkend en kan je dus officieel je identiteit naar third gender aanpassen. Third gender kan ook gebruikt worden voor mensen die zich "tussenin" voelen.
Tomboy	Een vrouwelijk persoon die zich gedraagt volgens de geslachtsrol die aan mannen wordt toegeschreven.
Transgender	Deze term wordt gebruikt als overkoepelende term voor travestie, transgenderisme, transseksualiteit en alle andere vormen van gendervariantie.
Transgenderisme	Term die slaat op personen die mannelijke en vrouwelijke identiteitskenmerken combineren. Zij wensen vaak een (gedeeltelijke) aanpassing van lichaamskenmerken door middel van hormonen en/of chirurgie.
Transman (FTM)	Iemand die geboren is met vrouwelijke geslachtskenmerken maar een mannelijke genderidentiteit heeft.
Transseksualiteit	Wanneer de genderidentiteit volkomen haaks staat op de sekse kan het zijn dat een persoon niet langer aankan te leven in een lichaam dat niet klopt. Via hormonen en operaties wordt het lichaam aangepast aan de genderidentiteit.
Transvrouw (MTF)	Iemand die geboren is met mannelijke geslachtskenmerken maar een vrouwelijke genderidentiteit heeft.
Travestiet	Iemand die op regelmatige basis zijn (sub)identiteit uit via kleding, taal, gedrag, houding, ... Ook wel crossdressing genoemd.
Zhij	Dit is een genderneutrale aanspreekvorm, een samentrekking van zij en hij.

Bron: www.genderindeblender.be

Heteronormativiteit

Niet alles is zo zwart/wit als “de norm” ons wil doen denken

Heteronormativiteit

Heteronormativiteit is het “concept” dat veronderstelt dat heteroseksualiteit de norm is. Hieruit vloeit voort dat mannen zich mannelijk gedragen en vrouwen vrouwelijk en dus complementair aan elkaar zijn. Deze mannelijkheid en vrouwelijkheid liggen vast volgens vaste rolpatronen en het doorbreken van deze rolpatronen wordt onderdrukt.

Biologisch geslacht

Nog voor je geboren bent zijn de mensen al geïnteresseerd in je “geslacht”. Wordt het een jongen of een meisje is de vraag wanneer je ouders vertellen dat ze zwanger zijn. Naargelang het antwoord op die vraag wordt je kamertje anders ingericht, worden kleertjes aangekocht, worden verwachtingspatronen opgesteld. Nooit wordt stilgestaan bij het feit dat het in werkelijkheid niet zo zwart/wit is als men denkt. Je hebt bijvoorbeeld ook interseksuele personen die zowel (al dan niet gedeeltelijk) de mannelijke als de vrouwelijke geslachtskenmerken vertonen. Als je alle verschillende mogelijkheden naast elkaar legt zie je dat er veel meer is dan gewoon man en vrouw. Ooit heeft men beslist om voor de gemakkelijkerheid 2 hokjes te maken, maar hierdoor vallen veel mensen zonder dat we het door hebben eigenlijk uit de boot.

Genderidentiteit

Waar de meeste mensen niet bij stil staan is het feit dat iedereen naast zijn biologische geslacht ook een genderidentiteit heeft. Dit is het innerlijke gevoel dat men heeft over wie men is, man, vrouw of iets anders. Ja inderdaad, net zoals het biologische geslacht uit meer bestaat dan man of vrouw, is ook de genderidentiteit niet binair in te delen. Zoals eerder gezegd staan de meesten hier nooit bij stil omdat het voor hen duidelijk is. Ze zijn als man of vrouw geboren en voelen zich ook zo, logisch toch? Think again. Voor sommigen, en dit zijn er meer dan je zou vermoeden, is dit niet zo logisch. Zo kan je je ook tegelijk zowel man als vrouw voelen, of de ene dag man en de andere vrouw of je kan je zelfs in geen van deze hokjes thuis voelen.

Daarnaast heb je ook de mogelijkheid om als vrouw geboren te zijn en je man te voelen of omgekeerd. Genderidentiteit is dus zeker niet zwart/wit, maar eerder een regenboog aan mogelijkheden. Iedereen is uniek en heeft een unieke genderidentiteit die enkel zichzelf kunnen bepalen. Hoewel je er zelf waarschijnlijk niet bij stilstaat kan jij op de schaal tussen man en vrouw ook ergens tussenin staan want bijna niemand voelt zich 100% man of vrouw.

Genderexpressie, karaktertrekken

Denk maar eens na, niet elke vrouw draagt make-up of jurken of heeft lang haar. En niet elke man is een stoere macho die van bier en auto's houdt. Toch blijven deze stereotypen heersen in de maatschappij. Een vrouw gedraagt zich vrouwelijk, is lief, emotioneel en wordt aanzien als het zwakke geslacht terwijl een man zich mannelijk gedraagt, aggressief, competitief en het sterke geslacht is.

Seksuele aantrekking

Als laatste bekijken we de seksuele aantrekking. Volgens de “norm” vallen meisjes op jongens en jongens op meisjes. We weten allemaal dat dit in de werkelijkheid niet zo is. Zo kan je als meisje ook op meisjes vallen en als jongen op jongens of je kan op beide vallen. Je kan je ook tot niemand aangetrokken voelen, dan ben je a-seksueel. Nu we weten dat gender ruimer is dan enkel man en vrouw, kan het dus ook zijn dat de bekende termen (lesbisch, homo, bi) de lading niet dekken. Je kan bv. ook op transgenders, bigenders, agenders, genderqueers, ... vallen. Dit kan je omschrijven als panseksueel, .

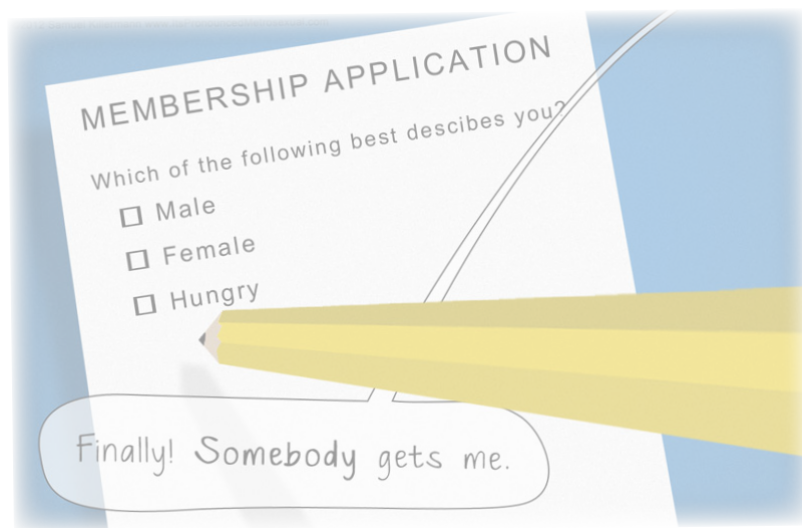
Inschrijvingsformulieren / enquêtes

De eerste drempel die een persoon meestal moet nemen als hij/zij/zhij zich wil aansluiten bij een jongerengroep of inschrijven voor een activiteit/kamp is het inschrijvingsformulier.

Zoals in de inleiding al werd vermeld, hebben transgenders het soms moeilijk met genderaanduidingen. Op de meeste standaardformulieren is de eerste vraag al direct een struikelblok nl. de vraag naar het geslacht. Meestal kan men hierbij tussen slechts 2 hokjes kiezen, man of vrouw. Maar wat vul je in als je transgender bent? Moet je je officiële geslacht invullen of vul je je gewenste geslacht in? En wat als je je ergens tussenin voelt?

Voor sommigen kan deze vraag dus al voldoende zijn om af te haken want ze krijgen het gevoel dat er geen rekening met hen wordt gehouden.

Als je hier dus op enkele zaken let, kan dit al het verschil maken.

Ook als het op enquêtes aankomt wordt er soms (onbewust) weinig rekening gehouden met transgenders.

Een klein voorbeeldje:

Je stelt een enquête op met als onderwerp "Veiligheidsgevoel bij LGBT's in grote steden". Je wil ook rekening houden met transgenders dus bij de eerste vraag kan men kiezen tussen man, vrouw, transgender en een zelf in te vullen vakje. Heel goed want je houdt er dus rekening mee dat iemand transgender kan zijn of zelf zijn genderidentiteit kan invullen.

De volgende vraag gaat over de seksuele geaardheid, daar kan men kiezen tussen homo, lesbisch of bi. Zie je al het probleem?

Je enquête heeft als primaire doelgroep holebi's dus je hebt de optie hetero weggelaten, maar als je transgender bent kan je ook hetero zijn.

Je hebt dus bij de eerste vraag rekening gehouden met transgenders, maar bij de 2de vraag kunnen ze misschien al niet meer antwoorden.

Hiernaast enkele tips!

Inschrijvingsformulieren / enquêtes : tips

Inschrijvingsformulieren

- ⇒ Naast officiële naam (indien nodig) ook roepnaam vragen
(indien officiële naam niet nodig gewoon roepnaam vragen)
- ⇒ Vragen naar geslacht vermijden, indien noodzakelijk vraag dan **gender** i.p.v. geslacht
- ⇒ Hieronder enkele mogelijkheden:
  - ❖ M/V/transgender/transman/transvrouw/bi-gender/non-gender/genderqueer/two-spirit/genderfluid/third gender/ ...
  - ❖ M/V/Andere
  - ❖ Zelf in te vullen
- ⇒ Vragen welke voornaamwoorden ze verkiezen (hij / zij / neutraal/ om het even)
- ⇒ Leuke links:
<http://itspronouncedmetrosexual.com/2012/06/how-can-i-make-the-gender-question-on-an-application-form-more>

www.yaygender.net/pages/gender.pl

Enquêtes

Indien enquête over holebi's / transgenders

- ⇒ Rekening houden dat transgenders ook hetero kunnen zijn
- ⇒ Er bestaat meer dan m/v dus het is ook mogelijk om bv. panseksueel te zijn
- ⇒ Dus niet enkel uitgaan van het binaire systeem (man/vrouw)
- ⇒ Beter vragen op wie je valt (man/vrouw/transman/transvrouw/transgender/ander/...)
(Meerdere antwoorden kunnen mogelijk zijn)

Kampen / weekends

Ok, de eerste stap is gezet! Je hebt je inschrijvingsformulier transgendervriendelijk opgesteld, maar hoe kan je nu op de activiteit / het kamp zelf rekening houden met transgenders?

Op de volgende pagina geven we je enkele aandachtspunten die je in je achterhoofd dient te houden.

Allereerst enkele dingen waar je op kan letten als je een locatie zoekt. Door ervoor te zorgen dat transgenders zich veilig en op hun gemak voelen op de kamp/weekendlocatie neem je voor hen al een gevoel van stress weg.

Neem nu bijvoorbeeld de toiletten. Als transgender is het soms heel stresserend om naar het toilet te gaan doordat er gendraanduidingen staan. Welk toilet moeten ze gebruiken? Het gebeurt heel vaak dat transgenders raar bekeken worden of de andere kant opgestuurd worden als ze een toilet binnengaan. Soms kan dit zelfs leiden tot fysieke bedreigingen.

Daarna bekijken we eens wat je zoal kan doen tijdens activiteiten om zo inclusief mogelijk te zijn naar transgenders toe.

Kampen / weekends

Toiletten / badkamers

- ⇒ Volledig genderneutraal
- ⇒ Man/vrouw + genderneutraal
(Sommige mensen hebben liever gesplitst, maar toch mogelijkheid bieden voor transgenders ook)
- ⇒ Aparte gesloten hokjes om te douchen
- ⇒ Vermijden dat je je moet omkleden in gemeenschappelijke ruimte
(Vooral wanneer je die bv met mensen van buiten de groep deelt)

Slaapkamers

- ⇒ Liefst niet opdelen in mannen of vrouwenkamers
- ⇒ Laten kiezen bij wie ze op kamer willen
- ⇒ Eventueel indien mogelijk enkele eenpersoonskamers voorzien

Activiteiten / spelletjes

- ⇒ Bij voorstellingsrondje eventueel naar voornaamwoorden vragen indien de persoon dat wenst te vermelden. Doe dit dan bij iedereen en niet alleen bij de transgender
- ⇒ Gemengde groepen maken
- ⇒ Opletten met spelletjes met veel fysiek contact
(Transgenders kunnen het hier soms moeilijk mee hebben doordat ze zich niet goed in hun vel voelen)
- ⇒ Bij activiteiten zoals zwemmen informeren bij zwembad wanneer er weinig volk is of afhuren + informeren of zwemhesjes ed. toegelaten zijn
- ⇒ Bij praatcafés of activiteiten met bepaald praatonderwerp rekening houden met transgender issues en niet enkel holebigericht
(bv. praatcafé over coming out: coming out voor transgenders verloopt meestal iets anders dan bij holebi's, soms 2x coming out)
(bv. bij filmavond ook (trans)gendergerelateerde films in de keuzelijst opnemen)
- ⇒ Optreden tegen / reageren op genderstereotype opmerkingen
- ⇒ Infomoment / spel rond (trans)gender
(Als er tijdens het kamp of de activiteit transgenders aanwezig zijn kan het interessant zijn om een infomoment of spel rond gender te doen om de andere leden in te wijden in het thema zodat er meer begrip komt onder de leden en de transgender zich aanvaard voelt. Dit hoeft echter niet te betekenen dat de transgender zich out als transgender.)
(Wel vragen of zij wel zo'n moment wil)

Transgendergerelateerde filmlijst

Film	Trefwoorden	Duur
20 centímetros	Transgender, MTF	112 min
A girl like me: The Gwen Araujo Story	Transgender, Transphobia, MTF, True story	88 min
All about my mother	Travestie	101 min
Beautiful Boxer	Transgender	118 min
Better than chocolate	Transgender, tomboy, lesbianism	101 min
Boy's Don't Cry	Transgender, Transphobia, FTM, True story	118 min
Breakfast on Pluto	Transgender	128 min
But I'm a cheerleader	Gender Roles, Stereotypes, lesbian	85 min
Different for girls	Transgender, MTF	97 min
El último verano de la boyita	genderidentity, gender confusion, intersex	93 min
Hedwig and the angry inch	Transgender, MTF	95 min
I am a Woman Now	Transgender, MTF, jaren 60-70, Documentaire	
Itty Bitty Titty Committee	Feminism, (FTM)	87 min
La mala educación	Transgender, sexual repression, sexuality	106 min
Laurence Anyways	Transgender, MTF	168 min
Ma Vie en Rose	Transsexual, gender identity, MTF	88 min
Mascara	Travestie	94 min
Priscilla queen of the desert	Drag queens, transgender	104 min
Red without blue	Transgender, twins, MTF	74 min
Romeos	Transgender, FTM, gay	94 min
Second serve	Transgender, MTF, Biography	120 min
She's a boy I knew	Transgender, MTF, Documentaire	70 min
Soldier's Girl	Transgender, MTF, True story	112 min
The Badge	Transgender	103 min
Tomboy	Transgender, tomboy	82 min
Tipping the Velvet	Transgender, drag king, lesbianism	177 min (mini series)
Transamerica	Transgender parent, MTF	103 min
Wild Side (2004)	Transgender, MTF	93 min
XXY	Intersex	86 min
Yellow Hair 2 - Norang meori 2	Transgender, MTF	102 min
Zerophilia	Gender swap	90 min

Transgendergerelateerde boekenlijst

Boek	Auteur	Categorie
De jurk van Jan	Katrien Vandewoude	Kinderboek
Dwaalsporen	Jacques brooijmans	Jeugdboek, transseksualiteit
F2M: the boy within	Hazel Edwards & Ryan Kennedy	Jong-volwassenen, engels
Genderkinderen, geboren in het verkeerde lichaam	Sarah Wong & Ellen de Visser	Fotoproject
Jongens en meisjes	Annie van Gemert & Marijke Libert	Fotoproject
Jongensdroom	Lorna Minkman	Jeugdboek, transseksualiteit
Labor of love. The story of one man's extraordinary pregnancy	Thomas Beatie	Transman
Majlent	Ted van Lieshout	Jeugdboek, transseksualiteit
Meisje van Mars	Anna Woltz & Vicky Jansen	Jeugdboek
Mijn iks-ij doet koekoek	Olivier van Gierdeghom	Jeugdboek
Niets zeggen	Elly De Vries	Jeugdboek
Oh boy!	Robbie	Transseksualiteit

Interessante links

www.t-jong.be

www.transgenderinfo.be

www.genderindeblender.be

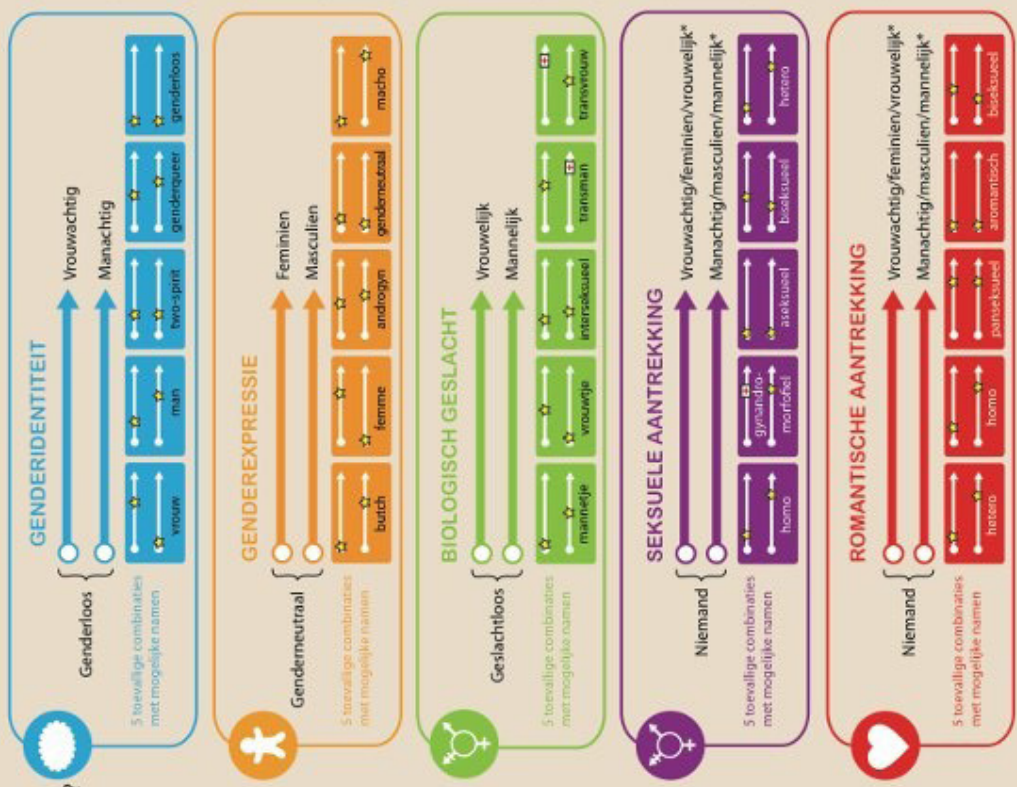
www.genderklik.be

www.weljongniethetero.be

www.cavaria.be/community/transgenders

DE GENDERKOEK

Ieder denkt dat hij weet wat gender is, maar toch blijkt het altijd toch net iets complexer. Het is niet binair. Niet of/of. Soms zelfs en/en. Een beetje dit, een beetje dat. Een hele koek kortom, en daarom de moeite waard om er je tanden eens in te zetten: wie ben jij?

* omcirkelen wat meest van belang is

naar The Genderbread Person v2.0 by "It's pronounced Metrosexual"

Bron: <http://cavaria.be/blog/de-genderkoek-1-de-eiken-ijk>

